

Openbaar apotheker: essentiële zorgverlener in de eerstelijns

In januari heeft minister Schippers het specialisme van openbaar apotheker wettelijk erkend. "Dat betekent veel meer dan dat iedere apotheker zich nu niet meer zomaar openbaar apotheker mag noemen", vertelt Frans van de Vaart, beleidsmedewerker bij de KNMP. "Het is een erkenning voor de positie van openbaar apotheker als behandelaar in de eerstelijnszorg."

"Nog maar zo'n 20 jaar geleden was een openbaar apotheker iemand die zich vooral bezighield met het bereiden en verstrekken van medicijnen", aldus Van de Vaart. "Amper een generatie verder zien we dat het beroep een veel bredere invulling heeft gekregen. De apotheker is een essentiële zorgverlener geworden in de eerstelijns. Die toegevoegde waarde was voor ons al glashelder. Vanuit de KNMP hebben we ons dan ook hard gemaakt voor de wettelijke erkenning ervan. We zijn erg trots dat die er is gekomen. Het beroep van openbaar apotheker is nu formeel gelijkwaardig aan beroepsgroepen die al eerder dezelfde erkenning kregen, zoals het medisch specialisme van de huisarts en het farmaceutisch specialisme van de ziekenhuisapotheker."

Praktijkgerichte opleiding

De erkenning betekent niet dat er nu ineens een nieuwe categorie apothekers is, benadrukt Van de Vaart. "Er was sinds 1995 al een vervolgopleiding, maar die bestond vooral uit cursusedagen en was te weinig gericht op het ontwikkelen van praktische vaardigheden voor de individuele patiëntenzorg. Wel moesten openbaar apothekers zich sindsdien al elke vijf jaar herregistreren op basis van ervaring en nascholing. De afgelopen periode is de vervolgopleiding tot openbaar apotheker flink herzien. Het accent ligt nu vooral op leren in de praktijk. De opleiding vindt plaats in een erkende

opleidingsapotheek onder leiding van een erkend Apothekeropleider. Gedurende de tweejarige vervolgopleiding tot openbaar apotheker specialist verwerft de apotheker in de praktijk alle competenties die nodig zijn om de verschillende aspecten van het vak ten volle uit te oefenen. En die worden ook in de praktijk getoetst." Vorig jaar ontving de eerste lichting die de nieuwe opleiding volgde haar diploma. Zij kunnen zich nu registreren in het specialistenregister openbare farmacie en de beschermde titel 'openbaar apotheker' voeren. Voor de reeds werkzame openbaar apothekers zijn de eisen voor herregistratie gemoderniseerd en in lijn gebracht met de nieuwe vervolgopleiding.

Betekenis voor de zorgketen

Door ontwikkelingen in de zorg en in het zorgbeleid verwacht de KNMP dat de openbaar apotheker in de zorgketen een nog grotere betekenis zal krijgen. Nu al is de aanwezigheid van een geregistreerd openbaar apotheker veelal voorwaarde voor het contract tussen de zorgverzekeraar en de apotheek. Van de Vaart: "Denk aan ontwikkelingen als de toenemende zorgvraag door vergrijzing of de verkorte ligduur in het ziekenhuis, dat thuis complexe zorgsituaties kan opleveren. De openbaar apotheker ziet en spreekt geregeld patiënten. Hoe gaat iemand met voorgeschreven medicijnen om? Worden ze wel ingenomen, en zo niet, wat

is dan het verhaal erachter? De apotheker overlegt met de huisarts over alternatieven. Ook doet hij de jaarlijkse medicatiebeoordeling, een soort 'medicijnen-APK'."

"Het mooie is dat de erkenning ons vak goed op de kaart zet"

Vanuit de farmaceutische hoek ziet de KNMP kansen voor verdere samenwerking met huisartsen en medisch specialisten. "We dragen allen bij aan de zorg voor de patiënt, dus daar valt vast en zeker winst te behalen. Maar ook de samenwerking met wijkverpleegkundigen is van belang, bijvoorbeeld als het gaat om de zorg voor kwetsbare ouderen. Zij signaleren vaak als eerste dat er problemen zijn met het medicijngebruik, waarvoor de apotheker oplossingen kan bieden. Het is dus van belang dat wij elkaar als zorgverleners goed weten te vinden."

Rol VJA

Vanuit de Vereniging van Jonge Apothekers (VJA) was Renske Hebing nauw betrokken bij het opnieuw inrichten van de opleiding. De portefeuille 'specialisme' wordt sinds maart binnen het VJA-bestuur ingevuld door haar opvolger Stephan Joosten. Wat deed VJA? "We hebben een klankbordgroep ingericht van jonge apothekers die bezig waren met de vervolgopleiding", vertelt Hebing.

"Zij leverden met een frisse eigentijdse blik input voor de vernieuwing van de opleiding. Ze droegen onderwerpen aan die in de vernieuwde praktijkgerichte opleiding zouden moeten terugkomen. Zo zijn de zogeheten Entrustable Professional Activities aangepast. Ook gaven ze feedback op het toetsingskader, een cruciaal element bij de aanvraag van KNMP om de openbaar apotheker als specialist erkend te krijgen. Ik zorgde ervoor dat de input van VJA werd kortgesloten met het Centraal College, dat bepaalt aan welke regels moet worden voldaan." VJA is blij dat de erkenning nu een feit is. "De erkenning zet ons vak goed op de kaart", meent Hebing. "Behalve dat het onze positie als behandelaar in de eerstelijnszorg verstevigt, biedt het kansen voor verdere professionalisering en samenwerking met andere zorgverleners. We zien bijvoorbeeld dat de druk op de eerste lijn groot is. Daardoor ontstaat ruimte voor verschuiving. Als openbaar apotheker kunnen we hierop inspelen door die taken op te pakken die gerelateerd zijn aan de farmaceutische patiëntenzorg."

'Leer je collega's in de zorg kennen'

Christel Zuidberg rondde onlangs de vernieuwde opleiding af. Ze is nu dus ook specialist. De opleiding deed ze in een grote apotheek om met veel facetten van het vak praktijkervaring te kunnen opdoen. Hoe heeft ze de opleiding ervaren en waar ziet

ze kansen? "Er wordt veel van je gevraagd tijdens de specialisatie, en dat mag ook wel, want je hebt als openbaar apotheker veel verantwoordelijkheden. Het is dus van belang dat je met alle aspecten van het vak in aanraking komt. Het is een intensieve opleiding: naast het werken in de apotheek zijn er scholingsdagen. Je krijgt huiswerk en natuurlijk zijn er ook tentamens. Zo zijn er tal van toetsmomenten waarop op onderdelen wordt gecheckt of je bepaalde competenties beheerst. Denk aan het voeren van een gesprek met de patiënt of een farmaceutisch verslag dat de opleider beoordeelt op kwaliteit."

Samenwerking

Ook ziet Zuidberg kansen voor samenwerking met andere zorgverleners. "Zowel jonge apothekers als jonge artsen zijn zich volop aan het ontwikkelen. Het is handig dat we elkaar vroegtijdig leren kennen, zodat we goed op de hoogte zijn van ieders rol in de eerstelijnszorg." Een congres dat VJA en Landelijke Organisatie Van Aspirant Huisartsen (LOVAH) organiseerden voor zowel apothekers als artsen in opleiding mag wat Zuidberg betreft een structureel vervolg krijgen. "De jonge generatie staat erg open voor nieuwe manieren van samenwerking. Als je weet wat ieder doet, helpt dat elkaar te vinden. En als we elkaars krachten efficiënt benutten, kunnen we samen betere patiëntenzorg bieden." ■

Wat doet een openbaar apotheker?

De openbaar apotheker levert farmaceutische patiëntenzorg. Hij beoordeelt en bewaakt medicaties, zorgt voor medicatieoverdracht en vervult taken bij hoog complexe zorg, multidisciplinaire zorg, palliatieve zorg en de ouderenzorg.

Wat staat er in de Cao Apothekers in dienstverband?

In 2015 kwam de eerste Cao Apothekers in dienstverband tot stand, na onderhandelingen tussen de LAD en de Vereniging Zelfstandige Apothekers (VZA). Beide partijen hechten veel waarde aan de professionele ontwikkeling van de apotheker als eerstelijnszorgverlener. Op arbeidsvoorwaardelijk vlak is een aantal zaken geregeld die apothekers in staat stellen de vervolgopleiding te doen.

Belangrijkste afspraken:

- 15 verlofdagen per jaar voor opleidingsdagen.
- Extra verlofdagen voor bijeenkomsten die verband houden met de opleiding.
- De zogeheten ketenregeling (in twee jaar maximaal drie arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd) is niet van toepassing op de apotheker in opleiding tot specialist (AplOS). Deze ketenbepaling kan het volgen of afronden van de tweejarige opleiding in de weg staan.

Binnenkort starten de onderhandelingen voor de nieuwe cao. In samenhang met de eisen van de vervolgopleiding bekijken de cao-partijen hoe bepaalde arbeidsvoorwaardelijke componenten (bijvoorbeeld arbeidsduur) op een eigentijdse manier in de nieuwe cao kunnen worden vormgegeven. Een klankbordgroep waarin ook VJA participeert, denkt mee met de nieuwe cao. Meer weten? Kijk op www.caovoorapothekers.nl.